

METODOLOŠKO POJASNILO

Barica Razpotnik

SELITVE

To metodološko pojasnilo se nanaša na objavljanje podatkov:

- Selitveno gibanje, Slovenija, letno (Prva objava)
- Demografski dogodki, Slovenija, četrtno (Prva objava)

Julij 2024

Kazalo

1	NAMEN.....	3
2	PRAVNI OKVIR.....	3
3	ENOTA, KI JO OPISUJEJO OBJAVLJENI PODATKI.....	3
4	IZBOR ENOT OPAZOVANJA.....	3
5	ZBIRANJE IN VIRI PODATKOV.....	3
6	DEFINICIJE.....	4
7	POJASNILA.....	5
8	OBJAVLJANJE PODATKOV.....	6
9	REVIDIRANJE PODATKOV.....	6
10	DRUGA METODOLOŠKA GRADIVA.....	8

1 NAMEN

Namen objave podatkov je prikaz selitvenega gibanja prebivalstva, priseljevanja, odseljevanja in preseljevanja v državi.

2 PRAVNI OKVIR

- [Letni program statističnih raziskovanj \(LPSR\)](#)
- [Zakon o državni statistiki \(Uradni list RS, št. 45/95 in 9/01\)](#)
- Uredba (ES) št. 862/2007 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. julija 2007 o statistikah Skupnosti o selitvah in mednarodni zaščiti ter o razveljavitvi Uredbe Sveta (EGS) št. 311/76 o zbiranju statističnih podatkov o tujih delavcih (CELEX: 32007R0862)

3 ENOTA, KI JO OPISUJEJO OBJAVLJENI PODATKI

Enota, ki jo opisujejo objavljeni podatki, je selivec. To je prebivalec Slovenije, ki se priseli iz tujine, se odseli v tujino ali spremeni naselje običajnega prebivališča v Sloveniji.

Selivce preučujemo glede na starost, spol, državljanstvo, teritorialno območje odselitve oz. priselitve.

4 IZBOR ENOT OPAZOVANJA

Enota opazovanja so selivci, to so osebe, ki so v referenčnem obdobju (koledarsko leto) spremenile naselje ali državo običajnega prebivališča.

Izbor enot opazovanja je poln: izbrane so vse osebe, ki so v referenčnem obdobju (koledarsko leto) spremenile naselje ali državo običajnega prebivališča na osnovi prijavljenega prebivališča.

5 ZBIRANJE IN VIRI PODATKOV

Podatki se zbirajo četrtletno.

Podatke zbiramo z raziskovanjem »Selitve« (SEL). Podatke v tem raziskovanju, poleg administrativnih virov, ki so osnova za raziskovanje, uporabimo tudi nekatera statistična raziskovanja in sicer iz:

- raziskovanja "Sestava prebivalstva" (DEM-PREB/ČL),
- predhodnih izvedb raziskovanja "Selitve" (SEL),

- raziskovanja "Rojeni" (DEM-ROJ),
- raziskovanja "Umrli" (DEM-UMR).

Glavni vir za raziskovanje Selitve je administrativna zbirka Centralni register prebivalstva (CRP), katere skrbnik je Ministrstvo za notranje zadeve (MNZ). CRP je osrednja podatkovna baza z najosnovnejšimi podatki o prebivalstvu Slovenije. Več: <https://www.gov.si/zbirke/storitve/pridobitev-osebni-podatkov-iz-centralnega-registra-prebivalstva/>.

6 DEFINICIJE

Prebivalec Slovenije je oseba, ne glede na državljanstvo, s prijavljenim stalnim in/ali začasnim prebivališčem v Republiki Sloveniji, ki v Sloveniji prebiva ali ima namen prebiti eno leto ali več in ni začasno odsotna iz Republike Slovenije eno leto ali več. To pomeni, da ima v Sloveniji običajno prebivališče.

Priseljeni iz tujine je prebivalec, ki se je v Slovenijo priselil iz tujine in ima v Sloveniji običajno prebivališče (ima namen prebiti v Sloveniji vsaj eno leto)

Odseljeni v tujino je prebivalec Slovenije, ki se je iz Slovenije odselil v tujino, kjer ima običajno prebivališče (ima namen prebiti v tujini vsaj eno leto).

Državljanstvo pomeni stalno pravno razmerje določene osebe do države, ki posamezniku priznava poseben pravni status.

Država prihodnjega prebivališča je država, v kateri namerava oseba prebiti po odselitvi iz Slovenije.

Država prejšnjega prebivališča je država, v kateri je imela oseba zadnje običajno prebivališče pred priselitvijo v Slovenijo.

Starost je čas, ki ga je oseba preživela od rojstva do referenčnega datuma oz. trenutka dogodka (selitve). Izražena je v dopoljenih letih starosti.

Povprečna starost je tehtana aritmetična sredina starosti določene skupine prebivalstva.

Meddržavna selitev je sprememba države običajnega prebivališča.

Notranja selitev je sprememba naselja prebivališča prebivalca Slovenije na območju Slovenije.

Priseljeni na 1000 prebivalcev je razmerje med številom priseljenih v koledarskem letu in številom prebivalstva sredi istega leta na določenem območju, pomnoženo s 1000.

Odseljeni na 1000 prebivalcev je razmerje med številom odseljenih v koledarskem letu in številom prebivalstva sredi istega leta na določenem območju, pomnoženo s 1000.

Selitveni prirast je razlika med številom priseljenih in številom odseljenih na določenem območju v koledarskem letu.

Selitveni prirast na 1000 prebivalcev je razmerje med selitvenim prirastom v koledarskem letu in številom prebivalstva sredi istega leta na določenem območju, pomnoženo s 1000.

Naravni prirast je razlika med številom živorojenih otrok in številom umrlih na določenem območju v koledarskem letu.

Naravni prirast na 1000 prebivalcev je razmerje med naravnim prirastom v koledarskem letu in številom prebivalstva sredi istega leta na določenem območju, pomnoženo s 1000.

Skupni prirast je seštevek naravnega in selitvenega prirasta na določenem območju v koledarskem letu.

Skupni prirast na 1000 prebivalcev je razmerje med skupnim prirastom v koledarskem letu in številom prebivalstva sredi istega leta na določenem območju, pomnoženo s 1000.

Sprejem v državljanstvo je pridobitev državljanstva Republike Slovenije za prebivalca Slovenije z običajnim prebivališčem v Slovenije v skladu z veljavno zakonodajo.

Odpust iz državljanstva je izguba državljanstva Republike Slovenije za osebo (ne glede na prebivališče) v skladu z veljavno zakonodajo.

7 POJASNILA

7.1 KLASIFIKACIJE

Podatki po najnižjih teritorialnih ravneh so objavljeni po Standardnih klasifikacijah teritorialnih enot NUTS in SKTE. Dodatna pojasnila in klasifikaciji so dostopni na spletni strani [Teritorialni šifranti](#).

7.2 OBDELAVA PODATKOV

UREJANJE PODATKOV

Podatke smo uredili z uporabo ustreznih sistematskih in individualnih popravkov.

Več o urejanju podatkov lahko preberete v splošnem metodološkem pojasnilu [Statistično urejanje podatkov](#).

UTEŽEVANJE

Postopkov uteževanja podatkov nismo uporabili.

DESEZONIRANJE

Postopki desezoniranja niso smiselni.

7.3 INDEKSI

Indeksov ne objavljamo.

7.4 NATANČNOST

Natančnosti ne izračunavamo.

7.5 DRUGA POJASNILA

8 OBJAVLJANJE PODATKOV

- Podatkovna baza SiStat: [Prebivalstvo](#) - Selitve; objavljajo se absolutni podatki in nekateri kazalniki na različnih prostorskih ravneh (NUTS, SKTE).
- Prva objava (Prebivalstvo, Selitve): »Demografski dogodki, Slovenija, četrtno«.
- Prva objava (Prebivalstvo, Selitve): »Selitveno gibanje, Slovenija, letno«.
- Podatki v prostoru [STAGE](#)
- Eurostat, Statistični urad Evropske unije
- Organizacija za gospodarsko sodelovanje in razvoj (OECD)
- Organizacija združenih narodov (OZN)

9 REVIDIRANJE PODATKOV

9.1 OBJAVLJANJE ZAČASNIH IN KONČNIH PODATKOV

Podatki o selitvah, ki jih objavljamo četrtno, so za vsa opazovana obdobja referenčnega leta do objave končnih letnih podatkov začasni.

Podatki za četrtna so začasni zato, ker se manjše število dogodkov, ki so podatkovni vir za demografske statistike, vpiše v administrativne evidence kasneje, kot jih za posamezno četrtno od podatkovnega vira prevzame SURS.

Končne podatke o selitvah objavimo šest mesecev in pol po koncu referenčnega leta. Spremembe med končnimi in začasnimi podatki so praviloma majhne.

Objavljanje začasnih in končnih podatkov je načrtovano. Zaradi potreb uporabnikov po pravočasnih informacijah objavimo začasne podatke, ki ustrezajo merilom kakovosti uradnih statističnih podatkov, tudi če ne dosegajo kakovosti, ki jo je pri takih podatkih mogoče doseči s popolnejšim in točnejšim poročanjem. Podatke revidiramo, ker so lahko novejši, popolnejši oziroma kakovostnejši podatki bistveno boljša podlaga h kakovosti odločanja.

9.2 DEJAVNIKI, KI VPLIVAJO NA ČASOVNO PRIMERLJIVOST

Meddržavne selitve

Podatki za posamezna obdobja niso povsem primerljivi.

V podatkih o meddržavnih selitvah do leta 1992 so upoštevane selitve državljanov vseh republik nekdanje Jugoslavije, ki so v Sloveniji prijavili stalno prebivališče oziroma odjavili stalno prebivališče.

Od 1992 do 1994 so upoštevane le selitve državljanov Republike Slovenije na naslov stalnega prebivališča. Po slovenskih zakonskih predpisih s področja osebnih stanj so državljani nekdanje Jugoslavije postali tujci, če niso sprejeli državljanstva Republike Slovenije ali če niso izpolnjevali pogojev za pridobitev državljanstva Republike Slovenije.

Podatki o selitvah od 1995 do 2007 so bili pripravljene skladno s takrat veljavno statistično definicijo prebivalstva, objavljeno leta 1996. V podatkih o priselitvah v Slovenijo in odselitvah iz nje so bili upoštevani tudi podatki o selitvah tujih državljanov. Podatki o odselitvah tujih državljanov so bili ocenjeni na osnovi podatkov o številu tujih državljanov in naravnem gibanju v Sloveniji. V podatkih o meddržavnih selitvah državljanov Republike Slovenije so od leta 1999 upoštevane tudi prijave začasne odsotnosti zaradi odhoda v tujino (za več kot 3 mesece) oziroma prijave vrnitve iz tujine, kjer so državljani Republike Slovenije začasno prebivali.

Podatke o meddržavnih selitvah za leto 2008 dalje pa objavljamo skladno z novo statistično definicijo prebivalstva.

Visoko število priseljenih (zlasti državljanov Slovenije) v 2020 je predvsem posledica administrativnega urejanja registra v skladu z Zakonom o prijavi prebivališča (Uradni list RS, št. 52/16) in s tem prenehanja veljavnosti začasnega prebivališča v tujini. Glede na to je s 13. 8. 2020 začasni naslov v tujini prenehal veljati po uradni dolžnosti 22.248 posameznikom. Nekaj manj kot 18.500 teh oseb bi bilo po obstoječi statistični metodologiji v letu 2020 uvrščenih med prebivalce Slovenije in tako tudi med priseljene. SURS je s pomočjo različnih dodatnih podatkovnih virov, zlasti tistih, ki določajo status aktivnosti posameznika in po katerih sklepamo o dejanskem prebivanju osebe v Sloveniji, med prebivalce Slovenije uvrstil manj kot 7.500 teh oseb (od tega 97 % državljanov Slovenije in 3 % tujih državljanov). Večina teh prebivalcev se je najverjetneje priselila iz tujine že pred leti ali celo desetletji, a tega iz različnih

razlogov niso prijavili na upravni enoti.

Notranje selitve

Do leta 1991 so upoštevane notranje selitve državljanov SFR Jugoslavije na naslov stalnega prebivališča v Sloveniji.

V obdobju 1992–2007 so upoštevane samo selitve državljanov Republike Slovenije na naslov stalnega prebivališča.

V podatkih o notranjih selitvah od leta 2008 upoštevamo pri državljanih Slovenije registrirane selitve na stalni naslov, njihove prijave začasnega prebivališča ter statistične selitve, potrebne zaradi priprave podatkov skladno z definicijo prebivalstva Slovenije, veljavno od leta 2008.

Za leto 2008 in naprej so v notranjih selitvah upoštevane tudi notranje selitve tujih državljanov v Sloveniji. Pri pripravi podatkov se uporablja ista metodologija kot za pripravo podatkov o notranjih selitvah državljanov Slovenije.

Spremembe prebivališča znotraj naselja

SURS zbira tudi podatke o spremembah prebivališča znotraj posameznega naselja, in sicer do leta 2008 le podatke o spremembah stalnega prebivališča državljanov Republike Slovenije, od leta 2008 dalje pa podatke o spremembah prebivališča za vse prebivalstvo. Ti prostorski premiki po metodologiji selitvene statistike niso opredeljeni kot selitev. Uporabniki lahko te podatke dobijo na SURS.

10 DRUGA METODOLOŠKA GRADIVA

Metodološka gradiva na spletni strani SURS so dostopna na <https://www.stat.si/statweb/Methods/QuestionnairesMethodologicalExplanationsQualityReports>.

- Vprašalnik:
 - Podatkov za to raziskovanje SURS ne zbira z vprašalnikom.
- Metodološka pojasnila:
 - [Prebivalstvo](#)
 - [Socioekonomske značilnosti prebivalstva in selivcev](#)

Področje: Prebivalstvo, podpodročje: Število in sestava prebivalstva

- Metodološka pojasnila:
 - [Rojeni](#)
 - [Umrli](#)

Področje: Prebivalstvo, podpodročje: Rojeni in umrli